

Szeplős fogantatás

Szomorúan nézem a külföldi humanisták nyilvános marakodását a sajtóban. Bizonyára tudja az olvasó: a közelmúltban két humanista szervezet is alakult az országban. Az egyiket dr. Andrásfalvy Bertalan kultuszminiszter támogatásával dr. Tarnói László, a Turul Szövetség egykori országos propagandavezére hívta életre, a másik többek között Kosáry Domokos, Eörsi István, Konrád György, Vásárhelyi Miklós kezdeményezésére szerveződött. Abban a szerencsében volt részem, hogy Hollandiában megismerhettem a Nemzetközi Humanista és Etikai Szövetség ottani munkáját, és interjút készíthettem a szövetség európai társelnökével. E nemzetközi szövetség magyarországi tagszervezete a Kosáry—Konrád-féle Magyar Humanista Egyesület, amely nem tévesztendő össze a Tarnói—Andrásfalvy-féle Magyar Humanista Társasággal.

Megvallom, nagyon tetszett nekem Hollandiában a humanista mozgalom. Tetszettek liberális elvei, amelyeket nem hagy kisértéttátni politikai pártok által. Alternatívát láttam benne a pártelitik arroganciája ellen, lehetőséget olyan embereknek, akiket vonz a liberalizmus, de nem vonzanak az itteni „törzsi” liberálisok. Tetszett a valláshoz való viszonya is: nem a vallások ellenében határozza meg önmagát, csupán jelzi, hogy az erkölcsi normák eredetét az emberben, nem pedig valamilyen tőle függetlenül létező lényben találja meg. Az etikai humanizmus az állam és az egyházak következetes elválasztása mellett foglal állást. Különösen időszerű eszme ez Mindszenty újratemetésének, a neves orgonaművész templomokból való kitiltásának, rendőrségi zászlók megszentelésének idején.

Azt reméltem, a magyar humanista mozgalom elvekről szól majd, később pedig emez elvek gyakorla-

ti megvalósításáról vagy legalábbis ennek kísérletéről. Nem tudom, Tarnói László humanista mozgalma miről szól, egyáltalán szól-e valamiről. Csak azt látom — csalódottan —, hogy egyelőre a másik humanista mozgalom sem elvekről szól, hanem Tarnói doktor múltjáról. A humanizmusról magáról két-három cikk jelent meg, a volt turulista propagandavezér egykori dolgairól legalább tucatnyi. Kétségtelenül nem szerencsés dolog, ha a nemzetközi kapcsolatokban egykori „virradisták” képviselnek magyar szervezeteket. Ám amennyire én megismertem az etikai humanizmus elveit, pragmatikus és toleráns világába nehezen illeszthető be, hogy a saját nézetek hirdetése helyett azt mondjuk bárki másra, hogy kutyából nem lesz szalonna.

Alakult ebben az országban két, önmagát humanistának nevező szervezet. Akik az etikai humanizmus eszméire fogékonyak, azok sárdobálás és kirekesztési kísérletek nélkül is érzékelik, mi a különbség a Tarnói—Andrásfalvy-féle alakulat és az Eörsi István, Konrád György nevével is fémjelzett szervezet között. Ha most az utóbbi társaság propagátorai azzal kezdik humanista működésüket, hogy „kicsinálják” Tarnóit — függetlenül attól, kicsoda volt és kicsoda ma Tarnói László —, akkor önmagukat süllyesztik le ugyanarra a szintre. Ha ehelyett önmaga céljaival foglalkoznék a Magyar Humanista Egyesület, akkor örvendezhetnénk egy hallatlanul rokonszenves eszmerendszer szeplőtelen fogantatásának a hazai szellemi életben.

A humanista mozgalomról írott anyagaim fölé azt az összefoglaló címet írtam: Nem olyan kicsi az ember! A szerkesztőnek nem tetszett, megváltoztatta. Ami azóta magyar humanistaügyben megjelent, számomra is azt bizonyítja: neki volt igaza. Sajnos, ilyen kicsi az ember.

Tanács István